

**HARJOITUSYRITYS
OPPIMISYMPÄRISTÖNÄ**
Case: Pohjois-Karjalan Aikuisopisto

Merja Räsänen
Kehittämishankeraportti
Toukokuu 2008

**JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU**

Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Tekijä(t) RÄSÄNEN, Merja	Julkaisun laji Kehittämishankeraportti	
	Sivumäärä 31	Julkaisun kieli Suomi
	Luottamuksellisuus ☐ Salainen _____ saakka	
Työn nimi Harjoitusyritys oppimisympäristönä		
Koulutusohjelma Ammatillinen opettajakorkeakoulu		
Työn ohjaaja(t) Koukkari, Marita		
Toimeksiantaja(t)		
Tiivistelmä <p>Tämän työn tavoitteena on luoda Pohjois-Karjalan Aikuisopistoon uusi oppimisympäristö, harjoitusyritys, sekä laatia harjoitusyritysympäristössä toimimiseen kouluttajan opas.</p> <p>Työelämän edellyttämät osaamisvaatimukset ovat kasvaneet ja opettajan rooli on muuttunut opettajakeskeisestä opetusmenetelmästä oppijakeskeiseen oppimismenetelmään, joten oppilaitoksille asetetaan haasteita uusien oppimistapojen- ja oppimisympäristöjen kehittämiseksi.</p> <p>Harjoitusyrittötoiminnalla tarkoitetaan yrityksen toimintaa simuloivaa oppimisympäristöä, jossa opetus tapahtuu perinteisen luokkahuoneen sijasta toimistotilaksi sisustetussa oppimisympäristössä. Ainoana erona oikeaan yritystoimintaan on se, että osto- ja myyntitoiminnassa liikutellaan raaka-aineita, tuotteita, palveluita ja pääomia vain virtuaalisesti tietoliikennetekniikan välityksellä. Harjoitusyrittöksellä on taustallaan todellinen toimiva saman alan yritys, jonka kanssa yhteydenpito on jatkuvaa.</p> <p>Harjoitusyrittötoiminnan käynnistäminen tukee kouluttajien ja opettajien pedagogista kehittymistä kohti uudenlaista opettajuutta, jossa opettaja on opiskelijan ohjaaja ja kehittymisen tukija. Oppimisessa painotetaan opiskelijan päämääräsuuntautuneisuutta, oma-aloitteisuutta, kykyä itsenäiseen ja tavoitteelliseen työskentelyyn sekä vuorovaikutteista ryhmäoppimista. Tärkeää on tekemällä oppiminen.</p> <p>Tavoitteena on kehittää opiskelijan teoreettisia tietoja, käytännön taitoja, sosiaalisia kykyjä ja kielitaitoa. Nämä avaintaidot luovat vankkaa perustaa elinikäiselle oppimiselle. Harjoitusyrittöksessä työskennelleistä opiskelijoista valmistuu oikeisiin yrityksiin ammattitaitoisia työntekijöitä.</p>		
Avainsanat (asiasanat) Harjoitusyrittötoiminta, oppimisympäristö, opetusmenetelmä		

Author(s) RÄSÄNEN, Merja	Type of Publication Development project report	
	Pages 31	Language Finnish
	Confidential ☐ Until _____	
Title The practice firm model as a learning environment		
Degree Programme		
Tutor(s) Koukkari, Marita		
Assigned by		
Abstract <p>The goal of this work is to design a new learning environment, a practice firm model, to the North Karelia Adult Education Centre. The other goal of this work is to draw up a teacher's guide to the practice firm model.</p> <p>New methods of teaching and various learning environments are introduced because of changing role of the teacher and increasing needs for business know-how.</p> <p>A practice firm model is a simulated business that mirrors the real world. Work is organised in a classroom, which is equipped as a business office with modern equipment. Unlike in real life, the goods and services offered and the money implied in transactions do not really exist. What does happen is the exchange of information and papers that are relevant for the business transactions. A partner firm from the real business serves as a model.</p> <p>The model approaches educational system learning by doing. A teacher in a practice firm takes the role of an adviser at learning, a head of working process and an operating advisor at team work. This simulation of the economic reality supports the trainees' self-starting qualities, responsibility, teamwork and language skills - those key qualifications that are also relevant for life-long learning. The practice firm will produce skilled labour for the real business.</p>		
Keywords practice firm model, learning environment, method of teaching		
Miscellaneous		

SISÄLTÖ

1.	Johdanto	5
2.	Kehittämishankkeen tausta-ajattelua	6
3.	Kehittämishankkeen tavoite	8
4.	Harjoitusyritys	9
4.1.	Mikä on harjoitusyritys	9
4.2.	Miksi harjoitusyritystä tarvitaan	10
4.2.1.	Hyödyt opiskelijalle	10
4.2.2.	Hyödyt kouluttajalle	11
4.2.3.	Hyödyt yrityksille	12
4.3.	Harjoitusyritystoiminta Joensuun Aikuisopistolla	12
4.4.	Harjoitusyritysverkosto Suomessa ja ulkomailla	12
5.	Kehittämishankkeen toteutus	13
6.	FINPEC –Finnish Practise Enterprises Centre	14
6.1.	FINPEC:n toiminnot	14
6.1.1.	Verovirasto	14
6.1.2.	Kaupparekisteri	15
6.1.3.	Työterveyshuolto	15
6.1.4.	Perintätoimisto ja luottotietorekisteri	15
6.1.5.	Vakuutusyhtiö	16
6.1.6.	Pankki	16
6.1.6.	Postitoimisto	16
6.1.7.	Muut toiminnot	17
6.2.	Finpec:n ohjaus ja tuki	17
7.	Harjoitusyritystoiminta	18
7.1.	Orientoitumisvaihe	18
7.2.	Harjoitusyrityksen käynnistäminen	19
7.2.1.	Partneriyrityksen valinta ja opiskelijoiden tehtäväjako	19
7.2.2.	Yrityksen perustaminen ja siihen liittyvät valmistelut	19
7.3.	Harjoitusyrityksen toimintavaihe ja toiminnan arviointi	20
7.4.	Valmistavan koulutuksen sisältö harjoitusyritysympäristössä	20
7.4.1.	Liiketoiminta ja yrittäjäyys	20
7.4.2.	Markkinointi ja myynti	21
7.4.3.	Kirjanpito ja tilinpäätös	22
7.4.4.	Ostotoiminnot	23
7.4.5.	Myyntitoiminnot	24
7.4.6.	Henkilöstöhallinto	25
7.4.7.	Kannattavuuden laskenta ja seuranta	26
7.4.8.	Muut opintoihin sisältyvät avaintaidot	26
8.	Partneriyritys	27
8.1.	Mihin partneriyritystä tarvitaan	27
8.2.	Hyödyt partneriyritykselle harjoitusyrityksen toiminnasta	28
9.	Erityistilanteet	29
10.	Oppimisen arviointi harjoitusyritystoiminnassa	29
11.	Pohdinta	30
	Lähteet	322

1. Johdanto

Liiketalouden ala muuttuu jatkuvasti ja työelämän edellyttämät osaamisvaatimukset kasvavat. Nämä asettavat uusia haasteita oppimistapojen ja oppimisympäristöjen kehittämiseen. Sekä aikuis- että nuorisopuolella on työssäoppimispaikkojen saanti ja tutkinnon ammattitaitovaatimuksiin sopivien tehtävien löytyminen työssäoppimispaikoista usein vaikeaa. Nuorisopuolen näyttötutkintomuotoiseen opiskeluun siirtymisen myötä sopivista näyttöympäristöistä tulee olemaan puutetta. Siksi erilaisia oppimis- ja näyttöympäristöjä tulisi jatkuvasti kehittää.

Uudenlainen, perinteisestä poikkeava oppimisympäristö, harjoitusyritys, on erinomainen keino luoda vankkaa perustaa elinikäiselle oppimiselle ja persoonallisuuden kasvulle. Se sopii hyvin valmistavan koulutuksen ohjaustavaksi aikuisopiskelijoille sekä toisen asteen nuorisopuolen opetus- ja näyttöympäristöksi. Tyypillisiä harjoitusyrityksen avulla suoritettavia tutkintoja ovat liiketalouden ja taloushallinnon, tietojenkäsittelyn, audiovisuaalisen alan, markkinointiviestinnän ja yrittäjän tutkinnot.

Harjoitusyritystoiminta toteuttaa opetusministeriön linjauksia, joiden mukaan tulisi ottaa käyttöön ja kehittää erilaisia yrittäjyyttä edistäviä opetusmenetelmiä, oppimisympäristöjä ja toimintatapoja (Markkanen 2008, 6).

Harjoitusyritystoiminnan käynnistäminen oppilaitoksessamme tukee kouluttajien pedagogista kehittymistä. Se on hyvä apuväline kaikkien niiden oppimis- ja opetustapojen toteuttamiseksi, joita nykyinen konstruktivistinen oppimiskäsitys ihannoit. Harjoitusyritystoiminnan avulla opetukseen tulee mukaan useita ”ulottuvuuksia”, joita hyvin hallitessaan ja harjoitusyritystä ohjattaessaan kouluttaja voi saada keskeisissä oppimisen prosesseissa huomattavasti enemmän aikaan suhteessa perinteiseen opettamiseen.

2. Kehittämishankkeen tausta-ajattelua

Nyky-yhteiskunnan työelämän piirteitä ovat tiimityöskentely ja erilaiset projektitehtävät. Ne eivät ole vain trendi-ilmiöitä, vaan niiden taustalla on todellinen tarve. Tiedon käsitteleminen on aiempaa monimutkaisempaa ja haasteellista. Työtehtävät ja niissä ratkaistavat ongelmat ovat niin monimutkaisia, ettei niiden ratkaisemiseksi riitä yhden ihmisen tieto ja osaaminen. (<http://www.tutkiva.edu.hel.fi/index.html>.)

Tiimityö ja asiantuntijuuden jakaminen on välttämätöntä. Niiden tavoitteena on yhdistää monen eri ihmisen tieto ja taito ongelman ratkaisemiseksi. Yhdessä tutkimalla ja tuottamalla saadaan laadukasta tietoa ongelman ratkaisemiseksi. (<http://www.tutkiva.edu.hel.fi/index.html>.)

Tiedonhallinta on entistä tärkeämpää sekä yhteiskunnassa että työelämässä. Pelkkä valmiin tiedon omaksuminen ei riitä, vaan uutta tietoa täytyy osata hankkia, muokata ja tuottaa. Tulevaisuuden kansalaisilta odotetaan syvällistä asiantuntijatietoa, itseohjautuvuutta, kehittyneitä ongelmanratkaisutaitoja ja lisäksi kykyä uusien innovaatioiden kehittelyyn sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. (<http://www.tutkiva.edu.hel.fi/index.html>.)

Nykyisin vallalla olevien humanistisen, kokemuksellisen ja konstruktivistisen oppimiskäsitysten mukaan opettajan työ on muuttunut perinteisestä opetustyöstä oppimisen ohjaajaksi. Opettaja toimii asiantuntijan mallina, ohjaa oppilaita itse tutkimaan uusia tuntemattomia alueita sekä tutkii niitä yhdessä heidän kanssaan (<http://www.tutkiva.edu.hel.fi/opettaja.html>).

Nykyinen uudenaikainen opettaja ohjaa oppilaita toimimaan pienryhmissä, kannustaa heitä kysymään ja ideoimaan. Hän rohkaisee oppilaita asettamaan ongelmia, etsimään tietoa eri lähteistä, luomaan selityksiä ja kehittämään niitä sekä antamaan palautetta toisten käsityksistä. (<http://www.tutkiva.edu.hel.fi/opettaja.html>.)

Opettajan tehtävänä on tukea oppilaiden itseohjautuvuutta ja oman oppimisen arviointia (<http://www.tutkiva.edu.hel.fi/opettaja.html>). Tämä ei kuitenkaan Luukkaisen (2005, 60) mukaan tarkoita sitä, että ohjaaminen olisi opettamisen vastakohta ja opettaminen olisi poissuljettua.

Luukkaisen (2005, 78) mukaan opettajan tärkeänä tehtävänä on oppijan kokonaispersoonallisuuden tukeminen, johon kuuluu toisen kunnioittamista, vastuun kantamista ja auttamista.

Tulevaisuuden opettajuuden osatekijät ovat Luukkaisen (2005, 54) mukaan:

- 1) Sisällön hallinta
- 2) Oppimisen edistäminen
- 3) Eettinen päämäärä
- 4) Tulevaisuushakuisuus
- 5) Yhteiskuntasuuntautuneisuus
- 6) Yhteistyö
- 7) Itsensä ja työnsä jatkuva kehittäminen

Nämä osatekijät eivät ole rinnakkaisia, vaan menevät osittain päällekkäin.

Luukkainen (2005, 174–175) kuvaa opettajan työssä tärkeäksi valmiuden jatkuvaan tiedonhankintaan ja sen perusteella tapahtuvaan oman työn kehittämiseen.

Nykyisessä tietoyhteiskunnassamme verkkoteknologian hyödyntäminen opetuksessa ja erilaiset virtuaaliset oppimisympäristöt ovat ajankohtaisia aiheita koulutuskeskusteluissa (<http://www.tutkiva.edu.hel.fi/index.html>). Myös Prashnig (1996, 123 -146) korostaa oppimiseen vaikuttavina tekijöinä mm. lähiympäristön, asenteet, sosiaalisuuden ja eri aistien käyttämisen.

Oleellista oppimisympäristölle on, että se muodostaa oppimista tukevan sosiaalisen yhteisön ja että ympäristön käyttö on didaktisesti ja pedagogisesti huolella mietitty. Suotuisat fyysiset, paikalliset ja sosiaaliset olosuhteet auttavat

luovuuden ja innovatiivisuuden kehittämisessä.

([http://www.edu.fi/SubPage.asp?path=498,49890.](http://www.edu.fi/SubPage.asp?path=498,49890))

Harjoitusympäristön kehittäminen uudelleenlaiseksi oppimisympäristöksi tukee edellä esitettyjä oppimiskäsityksiä ja opetusmenetelmiä. Harjoitusyritys oppimisympäristönä antaa Aikuisopiston opiskelijoille hyvät valmiudet vastata työelämän edellyttämiin osaamisvaatimuksiin.

3. Kehittämishankkeen tavoite

Tämän kehittämissankkeen tavoitteena on kehittää uudenlainen oppimisympäristö, jossa opittua teoriaa sovelletaan käytäntöön sekä laatia harjoitusyritysympäristössä toimimiseen kouluttajan opas. Kehittämishankkeen toteutus tapahtuu yhdessä työparini Riitta Suomalaisen kanssa siten, että Riitta keskittyy oppimissuunnitelman ja minä kouluttajan oppaan laatimiseen harjoitusyritysympäristölle.

Opiskelijoiden työskentely tapahtuu toimistotiloja muistuttavassa luokkatilassa, jossa kaikki toiminta tapahtuu kuten oikeassa yrityksessä. Oppimisympäristö soveltuu hyvin konstruktivistisen opetusmenetelmän toteuttamiseen, jossa tärkeää on tekemällä oppiminen vuorovaikutteisen ryhmätyöskentelyn avulla. Tavoitteena on tukea kouluttajien ja opiskelijoiden elinikäistä oppimista ja persoonallisuuden kehittymistä.

Harjoitusyritys -toimintamallin liittäminen osaksi Aikuisopiston liiketalous- ja hallintoalan koulutustarjontaa on paitsi luonteva kehityssuunta jo käytössä oleville opiskelu ympäristöille, myös merkittävä mahdollisuus luoda kokonaan uusi toimintamalli palvelemaan aikuiskoulutuksen pyrkimyksiä tarjota työelämälähtöisiä, henkilökohtaistettuja opiskelumahdollisuuksia (http://www.finpec.fi/suomi/a_esittely/c_sovellukset/index.html).

Toimintamalli toteuttaa aikuisopiston liiketalousosaston visiota tasokkaana, innokkaana ja lennokkaana käytännön osaajana ja ohjaa sitä entistä

asiakaskeskeisempään suuntaan. Harjoitusyrittäjätoiminta osaltaan edesauttaa arvojemme, tavoitteidemme ja henkilökohtaistamissuunnitelman toteutumista sekä tukee kasvua uuteen opettajuuteen.

4. Harjoitusyrittäjä

4.1. Mikä on harjoitusyrittäjä

Harjoitusyrittäjätoiminnalla tarkoitetaan yrityksen toimintaa simuloivaa oppimisympäristöä ja siihen sopeutettua oppimismenetelmää. Sen tarkoituksena on valmentaa opiskelijoita yritysmaailman toimintakäytäntöihin. Harjoitusyrittäjä toimii oppilaitoksen tiloissa, mutta perinteisen luokkahuoneen sijasta se on sisustettu toimistotiloja vastaavaksi tarvittavine työvälineineen. (Merikosken ammatillinen koulutuskeskus, 1; Finpec, 1.)

Oppiminen harjoitusyrittäjässä tapahtuu käytännönläheisesti siten, että opiskelijat työskentelevät harjoitusyrittäjässä vuorotellen eri tehtävissä mm. toimitusjohtajana, osto-, myynti-, markkinointi-, kirjanpito-, henkilöstöhallinto- ja laskentatehtävissä. Opetuksen sisällyttäminen harjoitusyrittäjäympäristöön merkitsee uudenlaista haastetta myös kouluttajille, joiden tehtävä muuttuu perinteisestä tiedon jakajan roolista neuvovaksi konsultiksi ja kannustajaksi. (http://www.finpec.fi/suomi/a_esittely/a_oppimisymparisto/index.html.)

Harjoitusyrittäjä toimii kuin oikea yritys ainoana erona se, että osto- ja myyntitoiminnassa liikutellaan raaka-aineita, tuotteita, palveluita ja pääomia vain virtuaalisesti, nykyisin yleensä tietoliikennetekniikan välityksellä. Harjoitusyrittäjällä on taustallaan todellinen toimiva saman alan yritys, joka osallistuu koulutuksen sisällön suunnitteluun ja tuo mukaan omaa osaamistaan. Tätä kautta saadaan opiskelijoille kytkentä reaaliseseen yritysmaailmaan. Yhteydenpito harjoitusyrittäjän ja todellisen yrityksen välillä on jatkuvaa. (Merikosken ammatillinen koulutuskeskus, 4; http://www.finpec.fi/suomi/a_esittely/a_oppimisymparisto/index.html.)

4.2. Miksi harjoitusyritystä tarvitaan

Työelämän edellyttämät osaamisvaatimukset kasvavat jatkuvasti. Työelämässä edellytetään kokonaisvaltaista ymmärrystä yritystoiminnasta sekä oman kapean sektorin osaamisen lisäksi myös osaamista muista tehtävistä. Myös opettajan rooli on muuttunut opettajakeskeisestä opetusmenetelmästä oppijakeskeiseen oppimismenetelmään. Nämä kaikki muutokset asettavat uusia haasteita oppimistapojen- ja oppimisympäristöjen kehittämiseen. (Merikosken ammatillinen koulutuskeskus, 1.)

Harjoitusyritys, jonka opiskelijat itse perustavat ja jossa he työskentelevät eri tehtävissä koko yrityksen toiminnan ajan, tarjoaa haasteellisen ja kiinnostavan tavan perehtyä yrityksen kokonaisvaltaiseen toimintajärjestelmään ja yrittäjyyteen. Tällainen uudenlainen oppimisympäristö luo vankkaa perustaa elinikäiselle oppimiselle ja persoonallisuuden kasvulle.

4.2.1. Hyödyt opiskelijalle

Harjoitusyritys voi olla oppimisympäristönä kaupallis- ja taloudellishallinnollisella alalla. EU-komission suositusten mukaisesti se sopii erinomaisesti myös yrittäjyysalan koulutukseen. Tyypillisiä harjoitusyrityksen avulla suoritettavia näyttötutkintoja ovat liiketalouden perustutkinto (merkonomi tutkinto) sekä astetta ylemmät ammatilliset tutkinnot kuten taloushallinnon, sihteerin, myynnin ja yrittäjän ammattitutkinnot sekä eri tutkintojen yrittäjyysosiot. Harjoitusyritysympäristö soveltuu myös tietojenkäsittelyyn, audiovisuaalisen alan ja markkinointiviestinnän opiskeluun.

Harjoitusyritystoiminnan avulla voidaan kehittää perinteistä opetusta paremmin mm. seuraavia taitoja:

- teoreettisten taitojen soveltamista käytäntöön
- sosiaalisuutta, verkoston rakentamista
- yhteistyö-, vuorovaikutus- ja päätöksentekotaitoja
- vastuun ottamista omasta työstä ja muiden organisaation jäsenten tukemista

- oman alan käsitteistön ja rutiinien hallintaa
- uusimman teknologian käyttötaitoja
- oman alan kielitaitoa
- kansainvälistä liikekirjeenvaihtoa
- kulttuurienvälistä viestintätaitoa
- realistista näkemystä omasta alasta
- ongelmanratkaisutaitoa
- luovuutta
- joustavuutta, uusien ennalta arvaamattomien tilanteiden kohtaamista

Lisäksi harjoitusyritystoiminta

- antaa valmiuksia ymmärtää yritystoimintaa kokonaisvaltaisesti
- auttaa perehtymään yrityksen ydinprosesseihin ja toimintaympäristöön
- tukee opiskelijoiden osallisuutta ja ehkäisee syrjäytymistä
- antaa työkokemusta
- luo suoria yhteyksiä työnantajiin
- luo maailmanlaajuisia yhteyksiä
- antaa yleiskuvan laaja-alaisesta tehtäväkentästä
- tukee tekemällä oppimista
- motivoi oma-aloitteiseen ja itseohjautuvaan oppimiseen
- kehittää itsereflektiotaitoja
- antaa mahdollisuuden oppimisen henkilökohtaistamiseen

(Merikosken ammatillinen koulutuskeskus: 1;

http://www.finpec.fi/suomi/a_esittely/a_oppimisymparisto/index.html;

http://www.finpec.fi/suomi/d_ajankohtaista/index.html.)

4.2.2. Hyödyt kouluttajalle

Harjoitusyritystoiminnan käynnistäminen tukee kouluttajien pedagogista kehittymistä. Se on hyvä apuväline kaikkien niiden oppimis- ja opetustapojen

toteuttamiseksi, joita nykyinen konstruktivistinen oppimiskäsitys ihanoi. Harjoitusyrittäjätoiminnan avulla opetukseen tulee mukaan useita ”ulottuvuuksia”, joita hyvin hallitessaan ja harjoitusyrittäjästä ohjatessaan kouluttaja voi saada keskeisissä oppimisen prosesseissa huomattavasti enemmän aikaa suhteessa perinteiseen opettamiseen.

4.2.3. Hyödyt yrityksille

Harjoitusyrittäjä tarjoaa hyötyä myös oikeille yrityksille mm. hyvin koulutetun, alansa uusimman viestintäteknologian käytön hallitsevan työvoiman muodossa. Yrityksissä työntekijän perehdyttäminen nopeutuu ja työntekijöiden koulutuskulut vähenevät. Uusilla työntekijöillä on valmis tuotetuntemus ja näkemys yrityksen toiminnasta kokonaisuutena. Lisäksi yritys saa ilmaisen tuote-/markkina-aluekartoituksen samalla kun se saa tuotteensa tunnetuksi EUROPEN -harjoitusyrittäjäverkostossa.

(Merikosken ammatillinen koulutuskeskus, 1;

http://www.finpec.fi/suomi/a_esittely/a_oppimisymparisto/index.html.)

4.3. Harjoitusyrittäjätoiminta Joensuun Aikuisopistolla

Joensuun Aikuisopistossa harjoitusyrittäjäympäristönä toimii Taitotalon luokka 1. Atk-laitteet ja työpöydät on ryhmitelty siten, että jokaisella on omaa tilaa rauhalliseen työskentelyyn. Kuitenkin ne ovat riittävän lähellä toisiaan, jotta yhteistyö samaan tiimiin kuuluvien jäsenten kesken on mahdollista. Kopiokone, faksi ja harjoitusyrittäjän oma postilaatikko ovat käytettävissä oppilaitoksen yhteisissä tiloissa. Harjoitusyrittäjäympäristön toimistotilasta löytyy myös neuvottelupöytä, jolloin palaverien säännöllinen pitäminen on helppoa.

4.4. Harjoitusyrittäjäverkosto Suomessa ja ulkomailla

Harjoitusyrittäjä muodostaa verkostoja muiden kotimaisten ja ulkomaisten harjoitusyrittäjien kanssa. Ne toimivat toinen toistensa asiakkaina, alihankkijoina ja vastaavissa muissa rooleissa. Kansainvälistä kauppaa

koordinoi Saksassa Essenissä sijaitseva EUROPEN (EUROpean Practice Enterprises Network (Merikosken ammatillinen koulutuskeskus, 2).

Tällä hetkellä maailmalla toimii yli 40:ssä eri maassa lähes 6000 harjoitusyritystä, joista Suomessa n. 120. Suomalaisten harjoitusyritysten yhteystiedot saa FINPEC:n toimistolta. Kansainvälisten harjoitusyritysten yhteystiedot löytyvät Clearing Center Client -nimisestä kansainvälisestä harjoitusyritysohjelmasta, johon tunnukset ja salasanan saa FINPEC:stä.

(Finpec, 9; http://www.finpec.fi/suomi/d_ajankohtaista/index.html.)

5. Kehittämishankkeen toteutus

Osallistuin Pohjois-Karjalan Aikuisopiston toteuttamaan Harjoitusyritys oppimisympäristönä -kehittämishankkeen suunnitteluvaiheeseen. Toimin työparina tiimikoordinaattorimme Riitta Suomalaisen kanssa. Suunnitteluvaiheessa tehtävät aloitustoimenpiteet jaoin keskenämme seuraavasti:

Toimenpiteet

- luokan muuttaminen yritys ympäristöksi eli toimistoksi (Riitta)
- luokan kalustaminen, koneiden ja ohjelmien hankinta (Riitta)
- opetussuunnitelman laatiminen (Riitta)
- markkinointimateriaalin laatiminen (Merja)
- opettajien ohjeistus (Merja)
- harjoitusyritystoiminnan markkinointi opettajille, asiakkaille ja työelämän yhteistyötahoille (Merja, Riitta + kouluttaja)
- yritys partnerin löytäminen (kouluttaja)

Aikataulu

- kalustesuunnitelma ja hankinta syksyllä 2005
- oppimissuunnitelman laatiminen kevään 2006 aikana

- kouluttajan oppaan laatiminen syksyn 2006 - kevään 2007 aikana

Harjoitusyritysympäristön fyysinen rakennusvaihe oppilaitoksessamme toteutui syksyllä 2006, jonka aikana hankittiin toimistokalusteet ja atk-laitteet. Harjoitusyritystila on suunniteltu 10 opiskelijan tarpeita vastaavaksi Nova - taloushallintojärjestelmiseen ja toimistotyössä tarvittavine muine ohjelmineen kuten esim. Word, Excel, ja PowerPoint. Kouluttajan oppaan laadin valmiiksi alkukeväästä 2007.

Varsinainen harjoitusyritystoiminta saatiin käyntiin maaliskuun 2007 lopussa, jolloin ensimmäinen 10 opiskelijan pilottiryhmä aloitti opiskelun. Nyt harjoitusyritysympäristön toiminnasta on n. vuoden kokemus ja on tullut aika tarkastella aloitustoimintaan liittyviä haasteita ja mahdollisia toiminnan kehittämistarpeita jatkossa.

6. FINPEC -Finnish Practise Enterprises Centre

6.1. FINPEC:n toiminnot

Suomen harjoitusyritysten toimintaa koordinoi Oulussa Ammattiopisto Luovin yhteydessä toimiva FINPEC -Suomen harjoitusyritysten kansallinen keskus. FINPEC tukee ja avustaa harjoitusyritysten perustamisessa ja niiden jokapäiväisten asioiden hoidossa. Finpec antaa tarvittaessa tukea kouluttajille ja ohjaajille. (Finpec, 2; http://www.finpec.fi/suomi/a_esittely/index.html.)

6.1.1. Verovirasto

FINPEC voi toimia usean ulkopuolisen yhteistyötahon roolissa. Se ylläpitää omaa verovirastoa, jonne harjoitusyritys voi ilmoittautua/hakeutua arvonlisäverovelvolliseksi, ilmoittautua rekisteröidyksi työnantajaksi ja hakeutua ennakoperintärekisteriin. Harjoitusyritys ilmoittaa ennakon määräämistä koskevat tiedot. Kun FINPEC:n verovirasto on käsitellyt aloitusilmoituksen, se lähettää harjoitusyritykselle ennakonkantoliput,

valvontailmoitukset ja niihin liittyvät tilisiirtolomakkeet. Halutessaan verotukseen liittyvää tietoa ja ohjeistusta opiskelijoiden tulee kuitenkin ensisijaisesti olla yhteydessä paikalliseen verottajaan tai partneriyritykseensä. (Finpec, 3.)

6.1.2. Kaupparekisteri

FINPEC ylläpitää kaupparekisteriä, jonne perustettava harjoitusyritys rekisteröityy ja saa oman Y-tunnuksen. Y-lomakkeen liitteineen voi tulostaa Yritys- ja yhteisöjärjestelmän kotisivuilta www.ytj.fi. Lomake sisältyy myös FINPEC:n jokaiselle harjoitusyritykselle lähettämään aloituspakettiin. ”Harjoitusyritys” -sana tulee sisältyä yrityksen nimeen ja sen tulee näkyä yrityksen logossa ja kaikissa asiapapereissa. Kaupparekisterissä olevat kaikki tiedot on pidettävä jatkuvasti ajan tasalla. Mikäli toimintaan tulee muutoksia, ne tulee ilmoittaa osakeyhtiön muutosilmoituksella, joka löytyy osoitteesta www.ytj.fi. (Finpec, 3.)

6.1.3. Työterveyshuolto

Harjoitusyrityksen työterveyshuollon hoitaa joko Lääkärikeskus Finpec tai toinen harjoitusyritys, joka harjoittaa toimialanaan työterveyshuoltoa. Jokaisen työntekijän tulee käydä työhöntulotarkastuksessa toiminnan alkaessa. Sama koskee uusia palkattavia työntekijöitä. (Finpec, 4.)

6.1.4. Perintätoimisto ja luottotietorekisteri

Mikäli harjoitusyritykselle tulee ongelmia saatavien perinnässä, se voi kääntyä FINPEC:ssä toimivan perintätoimiston, harjoitusyritys Finperintä Oy:n puoleen. Jos saatavia ei edelleenkään saada perittyä, velalliselle tulee merkinä FINPEC:n luottotietorekisteriin. Tätä kautta harjoitusyritykset voivat tarkistaa toistensa luottotietoja. (Finpec, 4.)

6.1.5. Vakuutusyhtiö

Lakisääteiset ja vapaaehtoiset vakuutushakemukset lähetetään FINPEC:n vakuutusyhtiöön Finvakuutukseen, joka toimittaa yrityksen tarvitsemat vakuutusasiakirjat, laskut jne. Harjoitusyrityksen tehtävänä on tarkistaa, että palkkatiedot TyEL- ja tapaturmalaskuissa ovat oikein. Mahdollisista virheistä ja muutoksista ilmoitetaan Finvakuutukseen. Harjoitusyritys saa tietoa tarpeellisista vakuutuksista joko paikallisista vakuutusyhtiöistä tai partneriyritykseltään. (Finpec, 5.)

6.1.6. Pankki

Yrityksen tilinavaus- ja lainahakemukset toimitetaan FINPEC:n ylläpitämään pankkiin, Finpankkiin. Varsinaiset rahoitusneuvottelut käydään paikallisten pankkien kanssa, josta saadaan tarvittavaa tietoa luoton myöntämisestä ja tilien avauksesta. Paikallisten pankkien lisäksi myös partneriyritys voi toimia tiedon jakajana pankkitoimintaan liittyvissä asioissa. (Finpec, 6.)

Harjoitusyritys tarvitsee rahaliikennettään varten kaksi tiliä: maksuliiketiliksi yritystilin ja henkilökunnan palkan maksua varten henkilöstötilin. Finpankki ei maksa yrityksen tileille talletuskorkoa. Maksuliikkeen hoitamiseen käytetään FINPEC:n kotisivuilta löytyviä sähköisiä tilisiirtolomakkeita. (Finpec, 6.)

Kun tilimuodot, mahdollinen tililimiitti ja yrityksen tarvitsema lainamäärä ovat selvillä, toimitetaan tiedot Finpankkiin aloituspaketissa olevalla lomakkeella. Mikäli Finpankki myöntää lainaa, se lähettää harjoitusyritykselle velkakirjan allekirjoitettavaksi ja maksaa luoton harjoitusyrityksen tilille. Lainanlyhennykset veloitetaan tililtä automaattisesti. (Finpec, 6.)

6.1.6. Postitoimisto

Harjoitusyritykset lähettävät kerran päivässä postinsa muihin harjoitusyrityksiin FINPEC:n postitoimiston välityksellä. Eri harjoitusyrityksille menevä posti laitetaan omiin kirjekuoriinsa ja niihin päälle oikeat osoitteet

sekä lähettäjän tiedot. Sen jälkeen kaikki saman päivän aikana kertynyt posti laitetaan yhteen suureen ns. keräilykuoreen ja lähetetään FINPECiin osoitteeseen: FINPEC, Ammattiopisto Luovi, PL 389 (Veteraanikatu 2), 90101 OULU. (Finpec, 12; http://www.finpec.fi/suomi/g_yhteystiedot/index.html.)

Postissa tulee näkyä sana ”Harjoitusyritys”, harjoitusyrittäjän nimi, koulun nimi sekä lähettäjän nimi. Lisäksi ulkomaille menevässä postissa on oltava kohdemaan nimi. Kaikissa FINPEC:lle lähetetyissä papereissa, selkeitä asiapapereita kuten laskuja ja tilauksia lukuun ottamatta, tulee olla saatteet mukana. Arkistoinnin helpottamiseksi harjoitusyrittäjässä on suositeltavaa pitää esim. postikirjaa. (Finpec, Opiskelijan opas, 12 -13.)

6.1.7. Muut toiminnot

Edellisten lisäksi FINPEC voi toimia mm. **työvoimatoimistona, vesiyhtiönä, puhelinyhtiönä** jne. FINPEC aktivoi yrityksiä myös toimimalla niiden **tavarantoimittajina ja asiakkaina** (http://www.finpec.fi/suomi/a_esittely/index.html).

6.2. Finpec:n ohjaus ja tuki

FINPEC antaa tarvittaessa tukea ja ohjausta sekä kouluttajille että opiskelijoille. Harjoitusyrittäjäsasioissa opiskelijoiden toivotaan soittavan ensisijaisesti koordinaattori Marjo-Riitta Välitalon numeroon puh. 040 319 3594 tai lähettävän sähköpostia osoitteeseen finpec@luovi.fi. Faksia suositellaan käytettäväksi ainoastaan kiireellisten asioiden hoitamisessa. (Finpec,1;http://www.finpec.fi/suomi/a_esittely/index.html; http://www.finpec.fi/suomi/d_ajankohtaista/index.html.)

Suomessa toimivista muista harjoitusyrittäjistä löytyy päivitetty lista Oppimisympäristön [Harjoitusyrittäjät](#), [Suomen harjoitusyrittäjät](#) -osiosta. Muiden maiden harjoitusyrittäjien yhteystiedot löytyvät [Verkkopankki-](#) ja

[yrittäjätietokantasovelluksesta.](#)

(http://www.finpec.fi/suomi/d_ajankohtaista/index.html.)

FINPEC:n kotisivujen osoite on www.finpec.fi. Sivuilta löytyy FINPEC:n yhteystiedot sekä harjoitusyrittäjätoiminnan kannalta tärkeitä www-linkkejä, kirjallisuutta ja yhteistyökoulujen kotisivujen osoitteita. Lisätietoa harjoitusyrittäjätoiminnasta saa myös osoitteista www.europen.de ja www.yrityssuomi.fi.

FINPEC:n kotisivuilla oleva oppimisympäristö on oppilaitosten käytettävissä. Käyttäjänimen ja salasanan oppimisympäristöön saa FINPEC:n toimistolta joko puhelimitse tai sähköpostitse. Oppimisympäristöstä löytyy pankkiasiointiin ja viranomaispalveluihin liittyvää tietoa lomakkeineen sekä opastusta harjoitusyrittäjätoiminnan arkirutiinien hoitamiseen.

7. Harjoitusyrittäjätoiminta

7.1. Orientoitumisvaihe

Ennen harjoitusyrittäjätoiminnan käynnistymistä opiskelijoille järjestetään aikuisopiskeluun orientoiva jakso. Kouluttajan johdolla tutustutaan oppilaitokseen, näyttömuotoiseen tutkintoon, eri tutkintojen perusteisiin, arviointikäytäntöön, opiskeluun harjoitusyrittäjäympäristössä, elinikäisen oppimisen ideaan sekä oman ryhmän opiskelijoihin. Orientoitumisvaiheessa tehdään jokaiselle opiskelijalle oma henkilökohtaistamissuunnitelma.

Harjoitusyrittäjätoiminnan kannalta alussa tapahtuva ryhmäytyminen on tärkeä vaihe, sillä se edistää opiskelijoiden aktiivista, itseohjautuvaa oppimista ja itsereflektiotaitoja. Onnistunut ryhmäytyminen luo pohjaa vuorovaikutteiselle toimintakulttuurille, johon kuuluu sääntöjä ja normeja. Se edesauttaa luomaan luottamuksellisen yhteisöllisyyden tunteen, jolla on merkitystä opiskelijoiden motivaatioon ja opiskeluun sitoutumiseen.

(https://poriakk.moodle.fi/file.php/1/Haavi_auki_-kirja_MediaL-projekti.pdf.)

7.2. Harjoitusyrityksen käynnistäminen

Harjoitusyritystoiminta jakaantuu kahteen osaan: ensimmäisessä vaiheessa perustetaan yritys ja tehdään siihen liittyvät valmistelut, toisessa vaiheessa yritys on toiminnassa ja sen toimintaa arvioidaan.

Harjoitusyritystoiminta käynnistetään puhtaalta pöydältä. Opiskelijat organisoituvat itseohjautuviin tiimeihin, joiden puitteissa työskentely ja oppiminen tapahtuu. Kouluttajan rooli on olla työn ohjaaja ja organisoija sekä tukija ja kannustaja itseohjautuvalle oppimiselle.

7.2.1. Partneriyrityksen valinta ja opiskelijoiden tehtäväjako

Harjoitusyritystoiminnan käynnistämisvaiheessa valitaan todellinen partneriyritys, jonka pohjalta mietitään yrityksen liikeidea ja myytävät tuotteet. Tämän jälkeen valitaan yritykselle toimitusjohtaja ja jaetaan muulle henkilöstölle tehtäväroolit. He toimivat eri tehtävissä harjoitusyrityksen talous-, myynti-, osto-, laskutus- ja henkilöstöosastolla sekä varaston pitäjinä. Tehtävänimikkeitä voivat olla esim. toimitusjohtaja, kirjanpitäjä, palkanlaskija, ostoreskontran hoitaja, myyntireskontran hoitaja, varastonhoitaja ja markkinointihenkilö. Opintojen aikana tehtäviä kierrätetään niin, että yrityksen eri toiminnot tulevat kaikille tutuiksi.

7.2.2. Yrityksen perustaminen ja siihen liittyvät valmistelut

Ensimmäisessä vaiheessa opiskellaan liiketoimintaan ja yrittäjyyteen liittyviä asioita: harjoitusyritykselle laaditaan liiketoimintasuunnitelma ja budjetti, rahoituksen järjestämiseksi käydään rahoitusneuvottelut rahoittajan kanssa. Vakuutusyhtiön kanssa sovitaan harjoitusyrityksen vakuutukset ja yritys

perustetaan muodollisesti. Tässä vaiheessa henkilöstöosastolla hoidetaan kuntoon myös työsopimukset ja työterveyshuoltoon liittyvät asiat.

7.3. Harjoitusyrityksen toimintavaihe ja toiminnan arviointi

Toisessa eli yrityksen toimintavaiheessa opiskellaan taloushallintoa, markkinointia, asiakaspalvelua, tietotekniikkaa ja vieraita kieliä. Opiskelun punaisena lankana toimii tehty liiketoimintasuunnitelma, johon laadittuja tavoitteita pyritään toteuttamaan. Markkinoinnin puolella suunnitellaan ja toteutetaan yrityksen kotisivut sekä laaditaan markkinointisuunnitelma ja markkinointibudjetti. Taloushallinnon kirjanpito ja palkanlaskenta hoidetaan Novostar Oy:n toimittamalla NOVA -ohjelmalla.

Opetusta ei missään vaiheessa viedä erilliseen luokkahuoneeseen vaan se toteutetaan harjoitusyritysympäristössä osana toimintaa. Opiskelu tapahtuu työtehtäviä tekemällä ja eteen tulevia ongelmia ratkomalla. Myös kielten opiskelu nivoutuu luonnolliseksi osaksi jokapäiväistä harjoitusyritystoimintaa, koska toiminta tapahtuu kansainvälisessä verkostossa puhelimen, postin ja sähköpostin välityksellä.

Harjoitusyritystoiminnan onnistumisen arvioimiseksi opiskelijat tekevät yrityksestään lopulliset taloudelliset laskelmat. He analysoivat luvut ja arvioivat tiiminä saavuttamaansa tulosta suhteessa laadittuun liiketoimintasuunnitelmaan. Samalla tehdään mahdolliset muutosilmoitukset harjoitusyritystoiminnan käynnistymisestä uuden opiskelijatiimin johdolla.

7.4. Valmistavan koulutuksen sisältö harjoitusyritysympäristössä

7.4.1. Liiketoiminta ja yrittäjäyys

Opiskelijat laativat harjoitusyritykselle liiketoimintasuunnitelman, johon kirjatut tavoitteet ovat päämääränä harjoitusyrityksessä toimittaessa. Tavoitteena on löytää sellainen liikeidea, jonka pohjalta yritys voi saavuttaa hyvät

menestymisen mahdollisuudet. Liiketoimintasuunnitelmasta löytyy myös opiskelijoiden itse suunnittelema toimintamalli, jota toteuttamalla he pyrkivät kannattavaan ja taloudelliseen liiketoimintaan.

Liiketoiminta- ja yrittäjyysosassa tulevat tutuiksi yrityksen muodollinen perustaminen asiakirjoineen, eri yritysmuodot, yrityksen toimintaympäristö kokonaisuutena sekä kannattavan yritystoiminnan perusedellytykset. Eri opintojaksojen sisällöt tulee Merikosken ammatillisen koulutuskeskuksen laatiman opettajan oppaan (s. 8) mukaan räätälöidä eri opiskelijaryhmille ja ajoittaa ne pedagogisesti oikein, jotta ne tukevat liiketoimintasuunnitelman laatimista ja sen tavoitteiden toteuttamista. Tämä edellyttää harjoitusyrityksen kouluttajilta tiivistä yhteistyötä.

Liiketoimintasuunnitelma tallennetaan sähköiseen muotoon harjoitusyritykselle perustettuun omaan, salasanalla suojattuun kansioon. Näin sitä on helppo päivittää koko harjoitusyrityksen toiminnan ajan (Merikosken ammatillisen koulutuskeskus, 8). Lisäksi jokaisella opiskelijalla on oma henkilökohtainen kansio, johon tallennetaan opiskelua tukeva materiaali ja tehdyt harjoitustyöt. Sama kansio voi toimia myös näyttöaineiston tallennuspaikkana.

7.4.2. Markkinointi ja myynti

Harjoitusyrityksen toimintaa suunniteltaessa opiskelijat laativat yritykselleen markkinointisuunnitelman, joka sisältää myös markkinointibudjetin. Markkinointitehtävissä työskenteleville markkinoinnin perusteet tulevat tutuiksi jokapäiväisissä työrutiineissa. Kansainvälisen verkoston avulla sisäistetään kansainväliseen markkinointiin liittyvät asiat.

Myynti-, asiakaspalvelu- ja suhdetoimintataidot kehittyvät asiakassuhteita hoitamalla sekä kontakteissa sisäisiin ja ulkoisiin yhteistyökumppaneihin. Tätä päämäärää tukee myös osallistuminen kerran vuodessa ympäri maailmaa järjestettäville harjoitusyritysmessuille, joiden aikana on mahdollista tavata muita harjoitusyrityksiä ja rakentaa näiden kanssa toimivia liikesuhteita. Merikosken ammatillisen koulutuskeskuksen opettajan oppaan (s. 11)

ohjeistuksen mukaan opiskelijat suunnittelevat, rakentavat ja toteuttavat messuosaston itsenäisesti. Lopuksi he hoitavat jälkimarkkinoinnin ja tekevät itsearviointin messujen onnistumisesta.

Kaupankäynnin vilkastuttamiseksi aktiivinen markkinointi harjoitusyritysverkossa on ensiarvoisen tärkeää. Markkinointia helpottavat opiskelijoiden suunnittelemat ja toteuttamat kotisivut (Finpec, 8). Eri harjoitusyrityksille osoitettujen yksilöllisten markkinointikirjeiden lisäksi puhelin ja sähköposti ovat erinomaisia apuvälineitä. Jos yritys haluaa harjoittaa sähköistä kaupankäyntiä, se voi ladata EUROPEINin maksuttoman, sähköisen kaupankäyntiohjelmiston WebShopin osoitteesta www.practicefirms.net (http://www.finpec.fi/suomi/c_kansainvalisyys/c_webshop/index.html).

7.4.3. Kirjanpito ja tilinpäätös

Harjoitusyrityksen taloustehtävissä toimivat hoitavat yrityksen koko tilikauden aikaisen kirjanpidon Nova -ohjelmalla. Viranomaisyhteydet, tilitykset, täsmäytykset, virheiden etsintä ja oikaisu, poikkeustilanteet sekä erilaisten raporttien tulkitseminen opitaan hakemalla itsenäisesti kirjanpitoon liittyvää teorian tietoa sekä tutkimalla kirjanpidon lainsäädäntöä ja muita säädöksiä.

Oman tietoverkossa olevan oppimisympäristön, teoriakirjojen ja muiden painettujen lähteiden lisäksi opiskelijoiden käytettävissä olevia tietolähteinä ovat paitsi yleiset, kaikkien vapaasti käytettävissä olevat verkkosivut myös varsinaiset taloushallinnon ammattilaisille laaditut erityispalvelut. Kouluttaja toimii tiedonhankinnassa tukena ja ohjaa tarvittaessa oikea ratkaisun löytämisessä.

Tilikauden lopussa opiskelijat laativat harjoitusyritykselleen tilinpäätöksen liitteineen ja asiakirjoineen. Tarvittaessa voidaan tehdä myös välitilinpäätöksiä.

7.4.4. Ostotoiminnot

Harjoitusyritykset käyvät kauppaa muiden verkossa olevien kotimaisten ja ulkomaisten harjoitusyritysten kanssa. Ostotoimintojen tehtävänä on hankkia yritykselle toisilta harjoitusyrityksiltä tuotantoprosessissa tarvittavat raaka-aineet, myytävät tuotteet ja liiketoiminnassa tarvittavat muut hankinnat.

FINPEC:n ns. täydentävät harjoitusyritykset aktivoivat ostovirtoja toimimalla tavaran tai palvelun toimittajan roolissa siinä tapauksessa että olemassa olevilta harjoitusyrityksiltä ei yrityksen tarvitsemia tuotteita/palveluita löydy. Opiskelijat ottavat partneriyritykseltä selvää tavarantoimittajien tuotteista, verottomista hinnoista, maksu- ja toimitusehdoista ym. kauppaan liittyvistä asioista, jotka tulee ilmoittaa FINPEC:lle. On tärkeää muistaa, että tuotteet tulee ehdottomasti eritellä tuotenumeroineen. (Finpec, 10 -11.)

Opiskelijat perehtyvät työtehtävissä toimiessaan erilaisiin yrityksen asiapapereihin, kuten mm. tarjouspyyntöihin, tarjouksiin, tilauksiin, laskuihin, reklamaatioihin ja lähetysluetteluihin (Finpec, 10). Opiskelija tutustuu yrityksen eri toimintoihin, kuten ostoreskontran hoitamiseen, toimittajarekisterin ylläpitoon, laskujen maksamiseen ja varastotoimintoihin sekä kansainvälisessä verkostossa toimittaessa myös kansainväliseen ostotoimintaan.

Ostotoiminnoissa käytetään NOVA -ohjelmaa. Harjoitusyrityksen maksuliikennelinä toimii FINPEC:n Finpankkiin avattu yritystili, joka on voitu neuvotella myös luotolliseksi. Finpankki lähettää tilitapahtumista kerran viikossa tiliotteet. Sähköinen tilisiirtolomake maksuja varten löytyy FINPEC:n kotisivuilta. Tilisiirroissa on suositeltavaa näkyä viitteenä laskun numero (Finpec, 7).

FINPEC:n verkkopankki- ja yritystietokantasovelluksessa käytössä on yritystietokanta, pankki ja posti. Päivittäiset maksupalvelut hoidetaan internetissä FINPEC:n tarjoaman pankkijärjestelmän avulla. Tunnukset näihin saa FINPEC:n toimistosta. Ohjeet verkkopankki- ja

yritystietokantasovelluksen käytöstä löytyy FINPEC:n oppimisympäristöstä [Oppaat](#) -osiosta ja lisätietoa [Pankki](#) -osiosta. (http://www.finpec.fi/suomi/d_ajankohtaista/index.html.)

Harjoitusyritys tekee säännöllisesti laskutettavista maksuista palvelusopimuksen FINPEC:n laskupalvelun kanssa. Säännöllisesti maksettavia laskuja ovat mm. toimitilojen ja koneiden vuokrat, siivous-, postitus-, puhelin- ja tietoliikennekulut sekä jätehuolto-, sähkö- ja vesilaitos yms. palveluyritysten tuottamista säännöllisistä palveluista aiheutuvat maksut. Opiskelijat ottavat itse selvää maksujen suuruudesta ko. paikallisista yrityksistä ja ilmoittavat summat FINPEC:n laskupalvelulle palvelusopimuslomakkeella. Lomake löytyy joko aloituspaketista tai osoitteesta www.finpec.fi ja se tulee toimittaa FINPECiin jo ennen harjoitusyrityksen toiminnan alkamista. Harjoitusyritys saa laskut aina laskutuskuukautta seuraavana kuukautena. (Finpec, 7.)

Opiskelijoiden tehtävänä on pitää huolta siitä, että laskupalvelusopimukset ovat ajan tasalla ja ilmoittaa tarvittavat muutokset FINPECiin. Mikäli harjoitusyritys tarvitsee em. yrityksiltä kertaluonteisen maksun, se joko tekee tilauksen haluamalleen yritykselle tai käyttää laskutuspyyntökaavaketta, jolloin se saa haluamansa laskun. (Finpec, 7.)

Kansainvälisessä harjoitusyritysmessutapahtumassa maksuvälineenä käytetään EUROPENCard -luottokorttia, johon liittyvä ohje ja lisätietoa löytyy FINPEC:n oppimisympäristön [Pankki](#) -osiosta (http://www.finpec.fi/suomi/d_ajankohtaista/index.html).

7.4.5. Myyntitoiminnot

Myyntitehtävissä toimivat opiskelijat perehtyvät samoihin yrityksen asiapapereihin kuin toimiessaan ostopuolen tehtävissä, kuten mm. tarjouspyyntöihin, tarjouksiin, tilauksiin, laskuihin, reklamaatioihin ja lähetysluetteloihin - mutta kaikki tapahtuu myynnin näkökulmasta. Finpecin opiskelijaoppaan (s. 10 -11) mukaan toiminnassa olevien koti- ja ulkomaisten

harjoitusyritysasiakkaiden lisäksi FINPECissä toimivat ns. täydentävät harjoitusyritykset voivat toimia asiakkaina. Tätä tarkoitusta varten harjoitusyrityksen on tärkeää toimittaa FINPECiin oma tuoteluettelonsa verollisine ja verottomine myyntihintoineen. Tuoteluettelo tulee pitää ajan tasalla ja ilmoittaa mahdollisista muutoksista välittömästi FINPECiin.

Myyntitehtävissä toimivat opiskelijat harjoittelevat Nova -ohjelmalla myyntireskontran hoitamista, asiakasrekisterin ylläpitoa ja laskutusta. Heidän tehtävänä on aktivoida myyntiä markkinoimalla tuotteitaan sekä suomalaisille että ulkomaisille yrityksille. Lisämyynnin aikaansaamiseksi voidaan tehdä tarjouksia myös FINPEC:n täydentäville harjoitusyrityksille (Finpec, 11).

Edellä mainittujen tehtävien lisäksi opiskelijat oppivat selvittämään asiakkaan luottokelpoisuuden ja hoitamaan perintään liittyviä tehtäviä. Vaikeimmissa perintätapauksissa voidaan kääntyä FINPEC:n perintätoimiston Finperintä Oy:n puoleen. Myös erilaiset kansainväliseen kauppaan liittyvät tehtävät kuten viennin asiakirjat sekä tullaukseen ja verotukseen liittyvät asiat tulevat tutuiksi.

7.4.6. Henkilöstöhallinto

Henkilöstöhallinnon tehtävissä toimivat oppivat kaikki palkkahallintoon ja henkilöstön työsuhteeseen liittyvät asiat. Palkanlaskennassa käytetään NOVA -ohjelmaa. Henkilökunnan kaikki palkat maksetaan Finpecin (s. 6, 13) ohjeistuksen mukaisesti FINPEC:n Finpankkiin avatulle henkilöstötilille. Huomioitavaa on, että palkkojen maksussa yritykset ottavat palkat tililtä yleensä yhtenä ottona.

Palkkailmoitukset ja TyEL -vakuutushakemukset löytyvät viranomaispalveluiden Finvakuutus -osiosta. Lakisääteisten vakuutusten palkkailmoitukset (TyEL vuosi-ilmoitus ja palkkailmoitus) on lisätty Oppimisympäristöön [Finvakuutus - osioon](#). Verohallinnon vuosi-ilmoitukset voi tulostaa verohallinnon sivuilta www.vero.fi.

7.4.7. Kannattavuuden laskenta ja seuranta

Harjoitusyrityksen on tarkoitus toimia kannattavasti kuten oikeankin yrityksenkin. Tätä tarkoitusta varten opiskelijat laativat budjetin, jonka toteutumista seurataan tarkasti. Jos budjetissa ei pysytä, on syytä tarkastella, mitä pitäisi tehdä toisin ja tarvittaessa muuttaa toimenpiteitä oikeampaan suuntaan. Opiskelijat oppivat oikean hinnoittelun tärkeänä osana menestyksellistä yritystoimintaa. Harjoitusyrityksessä työskenneltäessä sisäistetään taloudellisen toiminnan periaatteet, investointilaskelmien teko ja rahoitussuunnittelun merkitys tavoitteiden saavuttamiseksi.

7.4.8. Muut opintoihin sisältyvät avaintaidot

Opiskelija tekee vasta valmistavan koulutuksen kuluessa lopullisen päätöksen siitä, minkä tutkinnon hän aikoo suorittaa ja mistä tutkinnon osista hän antaa näyttönsä. Harjoitusyritys opiskelumuotona tukee näyttötutkintojen henkilökohtaistamista.

Harjoitusyritystyöskentely kehittää monia tärkeitä avaintaitoja, jotka sisältyvät useisiin näyttötutkintoihin. **Tiimityöskentely-, vuorovaikutus- ja viestintätaitoja** harjoitellaan työtiimeissä (taloustiimi, markkinointitiimi, myynti- ja ostotiimi, henkilöstötiimi) sekä joka päivä pidettävissä yhteisissä palavereissa. Tiimityöskentely auttaa sitouttamaan opiskelijat ryhmään ja tavoitteelliseen työskentelyyn. Suullisen viestinnän lisäksi erilaisten sähköisten viestimien käyttö kehittää opiskelijoiden kirjallista ilmaisutaitoa.

Harjoitusyrityksen ryhmän vastaava on palavereissa mukana valmentajan roolissa. Aamupalavereissa suunnitellaan tulevan työpäivän toimenpiteet ja vastuunjako. Päivän päättyessä pidetään iltapäiväpalaveri, jossa kukin opiskelija esittelee vuorollaan tehdyn työn tuotoksia. Jokaisen työn onnistumista ja tavoitteiden saavuttamista arvioidaan. Mikäli päivän aikana on esiintynyt ongelmia, niistä keskustellaan ja niitä ratkotaan yhdessä. Työn kehittämiseksi annetaan rakentavaa palautetta. Iltapäiväpalaverista laaditaan muistio, joka toimitetaan kaikille asianosaisille mahdollisimman pian. Muistio

toimii suunnittelurunkona seuraavalle työpäivälle. (Merikosken ammatillinen koulutuskeskus, 5.)

Vuorovaikutus- ja sosiaalisten taitojen lisäksi tavoitteena on kehittää työelämän kannalta tärkeitä **ongelmanratkaisu- ja päätöksentekotaitoja** sekä **vastuunkantoa omasta tehtäväalueesta ja muiden tukemisesta**. Opiskelijat ovat jatkuvasti keskenään keskusteluyhteydessä jakaen omaa osaamistaan. He perehdyttävät uusia tulevia non-stop -opiskelijoita sekä toisiaan työtehtävien vuorottelun myötä.

Työn kierron avulla **tietoisuus yrityksen eri toiminnoista ja osa-alueista** lisääntyy. Tavallisia sihteerille kuuluvia työrutiineita kuten postinhakua ja käsittelyä voi jokainen harjoitella vuoron perään oman vastuualueensa ohella.

Koska opiskelijat tuottavat itse kaikki harjoitusyrityksen asiakirjat, heidän **asiakirjatuotanto- ja atk-taitonsa** paranevat (mm. Word, Excel, Power Point, Freehand, Corel, Nova). Valmiit asiakirjat, esim. palaverimuistiot, poissaoloseurantalomakkeet, tarjouskirjeet, laskut, tiedotteet, messuihin liittyvä materiaali yms., tallennetaan sovitusti joko harjoitusyrityksen omaan, yhteiseen kansioon tai oppilaitoksen verkko-oppimisympäristöön.

Suullista ja kirjallista kielitaitoa sekä kulttuurien välistä viestintää opiskelijat pääsevät harjaannuttamaan jokapäiväisissä kontakteissa ulkomaisten harjoitusyritysten kanssa. Englannin kielen lisäksi opiskellaan myös ruotsia.

8. Partneriyritys

8.1. Mihin partneriyritystä tarvitaan

Harjoitusyrityksellä on taustatukenaan oikea toimiva ns. kummiyritys, joka tuo toimintaan mukaan realistisen näkökulman (Merikosken ammatillinen koulutuskeskus, 11).

Partneriyityksen valinnassa ratkaisevaa on harjoitusyityksen toimiala. Toimialan valintaan puolestaan vaikuttaa se, kuinka kannattavaksi liiketoiminnan harjoitusyitysverkossa ko. toimialalla ennakoidaan muodostuvan.

Harjoitusyityksen vastuukouluttaja suunnittelee koulutuksen sisällön yhdessä partneriyityksen edustajan kanssa. Harjoitusyitys saa toimintansa aikana partneriyitykseltä perustietoa yrityksestä, toimialasta ja toimintaympäristöstä. Sen toimintaa helpottavat myös partneriyitykseltä saadut realistiset taustatiedot kuten tuotteisiin, hinnoitteluperiaatteisiin, pääomaan, henkilöstöön, erilaisiin kustannuksiin ja tunnuslukuihin liittyvät tiedot sekä tarvittaessa erilaiset dokumentaatiomallit (esim. vientiin ja tuontiin liittyvistä asiakirjoista). Partneriyityksen tehtävänä on toimia neuvonantajan ja asiantuntijan roolissa koko harjoitusyitystoiminnan ajan. (Merikosken ammatillinen koulutuskeskus, 11 -12.)

Yhteydenpito harjoitusyityksen ja partneriyityksen kesken on säännöllistä ja jatkuvaa. Yhteydenottoon liittyvistä aikatauluista ja tavoista sovitaan toiminnan alkuvaiheessa. Partneriyityksen edustaja voi tukea harjoitusyityksen toimintaa myös olemalla mukana harjoitusyityksen hallituksessa.

(Merikosken ammatillinen koulutuskeskus, 12;

http://www.finpec.fi/suomi/a_esittely/a_oppimisymparisto/index.html.)

8.2. Hyödyt partneriyitykselle harjoitusyityksen toiminnasta

Partneriyitys saa harjoitusyitystoiminnasta monenlaista hyötyä. Se voi halutessaan käyttää harjoitusyityksen opiskelijoita apuna erilaisissa projektitehtävissä. Tällaisia voivat olla mm. markkina- ja asiakastytyväisyystutkimukset, somistukset, kiireapu jne. Tulevaisuudessa harjoitusyityksen opiskelijajoukosta saattaa löytyä partneriyitykseen potentiaalista, valmiiksi koulutettua työvoimaa.

Partneriyitys hyötyy harjoitusyitystoiminnasta myös ilmaisen tuote- ja markkina-aluekartoituksen muodossa. Sen tuotteet tulevat tunnetuiksi koko

EUROPEN -harjoitusyrittäjäverkostossa. Harjoitusyrityksen toimintaa seurattessaan ja opiskelijoiden kanssa käytyjen palaverien kautta partneriyrittäjä saa arvokasta tietoa erilaisten työmenetelmien ja -välineiden käytöstä. Näin se voi hyödyntää valmiiksi testattuja käytäntöjä myös oman liiketoimintansa kehittämiseen. (Merikosken ammatillinen koulutuskeskus, 12; http://www.finpec.fi/suomi/a_esittely/index.html.)

9. Erityistilanteet

Kouluttajan tehtävänä harjoitusyrittäjätyöskentelyssä on tunnistaa erilaiset erityistilanteet kuten esim. **oppimiseen liittyvät luki- tai kielivaikeudet**. Tällaisen opiskelijan osalta koulutus suunnitellaan ja toteutetaan erityisjärjestelyin.

Opiskelijoilla on mahdollisuus hakea varsinaista **työssä oppimispaikkaa** opintojensa kuluessa. Mikäli sellainen löytyy, pyritään työssä oppiminen limittämään harjoitusyrittäjätyöskentelyyn järkeväksi kokonaisuudeksi henkilökohtaistamisperiaatteita noudattaen.

10. Oppimisen arviointi harjoitusyrittäjätoiminnassa

Kun opinnot harjoitusyrittäjätyöskentelyssä on saatu valmiiksi, opiskelija saa työskentelystään palautetta. Arviointiperusteet ovat jokaisen opiskelijan tiedossa, sillä ne on käyty läpi harjoitusyrittäjätoiminnan orientaatiovaiheessa. Arvioinnin tarkoituksena on edistää ja kannustaa opiskelua sekä kehittää opiskelijan edellytyksiä itsearviointiin.

Arviointikriteerien pohjalta opiskelija tekee näyttökansioonsa kirjallisen itsearvioinnin omasta toiminnastaan harjoitusyrittäjätyöskentelyssä. Arviokeskustelussa hän esittää omaa arviotaan myös suullisesti. Itsearvioinneissa pohditaan omaa oppimista ja kehittymistä harjoitusyrittäjätyöskentelyn aikana sekä mahdollisia omia kehittämiskohteita jatkossa.

Jokainen harjoitusyrittäjätoimintaan osallistuva kouluttaja arvioi opiskelijoita oman koulutusosionsa osalta. Kouluttajien lisäksi opiskelijaryhmä sekä mahdollisen työssäoppimispaikan vastuuhenkilöt antavat arvion omasta puolestaan. Arviointi on oleellinen osa oppimisprosessia. Sen tulee olla jatkuvaa ja sen tulee tukea kunkin opiskelijan henkilökohtaistamissuunnitelman toteutumista.

Annetuista arvioinneista tehdään yhteenveto ja niiden pohjalta opiskelija saa arviokeskustelussa palautetta opiskelustaan, taidoistaan soveltaa teoretietoa käytäntöön, ongelmanratkaisukyvyystään ja kokonaisvaltaisesta kehittymisestään opintojakson aikana. Valmistavan koulutuksen osalta ja tutkinnon suorittamisesta annetaan molemmista erikseen omat arviot. Valmistavan koulutuksen arviointi toteutetaan kunkin tutkinnon osalta annettujen ohjeiden mukaan. Arviointiperusteet on esitetty näyttötutkintojen perusteissa sekä tutkintokohtaisissa opetussuunnitelmissa.

11. Pohdinta

Kehittämishankkeen tavoitteena oli luoda uudenlainen oppimisympäristö Pohjois-Karjalan Aikuisopistoon sekä laatia harjoitusyrittäjätoimintaan kouluttajan opas, jotka tavoitteet saavutettiin.

Harjoitusyrittäjäympäristö opetusmenetelmänä on ollut toiminnassa n. vuoden ajan. Oppimisympäristönä on muista luokista erillään oleva toimistotila, joka soveltuu hyvin virtuaaliyrittäjäympäristöksi. Harjoitusyrittäjätila on suunniteltu 10 opiskelijan käyttöön. Taloushallinnon tehtävissä käytössä on Nova - taloushallinnonjärjestelmä sekä muut toimistotyössä tarvittavat ohjelmat.

Harjoitusyrittäjäympäristön toiminnan aloitusvaiheeseen liittyy aina haasteita sekä opettajien että opiskelijoiden puolelta. ”Vanhasta pois oppiminen” vie oman aikansa. Itse olen seuranut harjoitusyrittäjätoiminnan alkuvaiheita vain

sivusta, mutta nyt vuoden kuluttua harjoitusyrittäjätoiminnan käynnistymisestä on aika tarkastella aloitustoimintaan liittyviä haasteita ja mahdollisia toiminnan kehittämistarpeita. Jatkossa olen tiiviisti mukana harjoitusyrittäjätoiminnassa ohjaamassa opiskelijoita ”ottamaan omakseen” uuden oppimisympäristön ja saamaan siitä irti kaiken mahdollisen hyödyn.

Kouluttajan oppaan tekemisessä koin haasteena oman käytännön kokemuksen puuttumisen harjoitusyrittäjätoiminnasta. Kouluttajan opasta on tarkoitus päivittää jatkossa käytännönläheisemmäksi sitä mukaa kun pääsen itse ohjaamaan ja sisäistämään harjoitusyrittäjäympäristön käytännön työskentelyä oppilaitoksessamme.

Lähteet

Collin, J. & Korhonen, K. & Penttinen, L., & Vakiala, V. 2003. Tutkiva verkko-oppiminen. Sivu päivitetty 8.10.2003.

[Http://www.tutkiva.edu.hel.fi/index.html](http://www.tutkiva.edu.hel.fi/index.html).

Collin, J. & Korhonen, K. & Penttinen, L., & Vakiala, V. 2003. Opettajasta ohjaajaksi. Sivu päivitetty 8.10.2003.

[Http://www.tutkiva.edu.hel.fi/opettaja.html](http://www.tutkiva.edu.hel.fi/opettaja.html)

Finpec:n esittelysivut

[Http://www.finpec.fi](http://www.finpec.fi)

Finpec, Opiskelijan opas.

Luukkainen, O. 2005. Opettajan matkakirja tulevaan. Jyväskylä: PS-kustannus.

Markkanen, A. 2008. Opetusministeriön näkemyksiä harjoitusyritystoiminnasta. Sivu päivitetty 14.2.2008.

Helsinki: Opetusministeriö.

Merikosken ammatillinen koulutuskeskus, kaupan ja hallinnon julkaisu.

Opettajan opas.

Opetushallitus, edu.fi, opettajan verkkopalvelu. Oppimisympäristöt.

Sivu päivitetty 14.2.2008.

[Http://www.edu.fi/SubPage.asp?path=498,49890](http://www.edu.fi/SubPage.asp?path=498,49890)

Prashnig, B. 1996. Erilaisuus. Oppimisen vallankumous käytännössä.

Paremmen elämisen, oppimisen ja työskentelyn opas. Jyväskylä: ATENA-kustannus.

Vallemaa, L. Porin Aikuiskoulutuskeskuksen julkaisusarja 2/2005. Haavi auki! Media-lukutaitoa ja verkko-oppimista työvoimapolitiittiseen aikuiskoulutukseen.

[Https://poriakk.moodle.fi/file.php/1/Haavi_auki_kirja_MediaL-projekti.pdf](https://poriakk.moodle.fi/file.php/1/Haavi_auki_kirja_MediaL-projekti.pdf)